

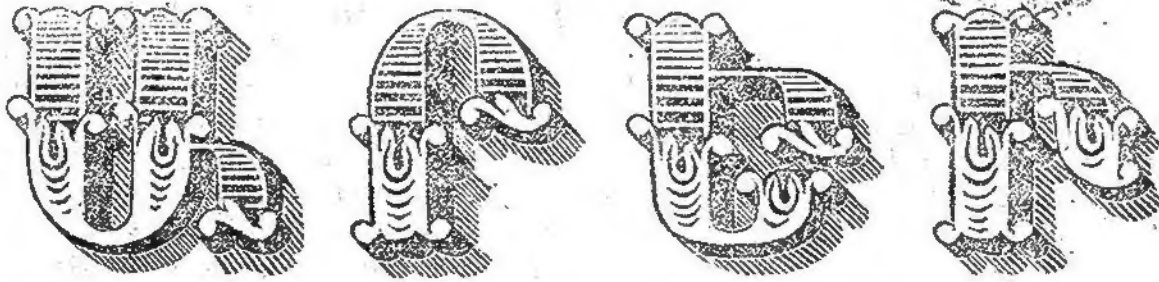
ՀԱՏԸ 5 ՄԻԼԻԵՄ

ԲԱՅԱՆԳԻՆ

Տարեկան Հեղամանայ
ԵԳԻՊՏՈՍ . . . 2. 0. 80 40
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ԶԲ. 20 10

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴՄԵԼ ՏԵՐԵՆՈՒԹՅԱՆ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀԵՐՈՒ ՕՐԿԱՆ

ՀԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԶԱՐԲՈՐ ԵՐԵԲ ԱՆԳԱՄ

ԽՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻՆ ԵՒ ՏԵՐԵՆՈՒԹՅԱՆ

Տարա Ապու Տարա, Թիւ 16

ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀԵՐՈՒ

ՀԱՍՏԵ

Journal AREV

B. P. N 600

Alexandrie, EGYPT

ՀԱՐԱՏԱՐԱԿՈՒՄ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆԵՐ ԶԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՏԵՐԵՆ-ՆԱԲԱԿԱՐԱՅԵՍՔՆ ԿԱԶԱՆ ԹԵՔԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՅՈՑՍ ԿՈՐԱՄ ԶԷ

«Թայմս»-ի վերջին թիւերէն «Ա. րեւ»-ի մէջ հրատարակուած քաղաքական և այն բաղադրութիւն հայաստանը յօդուածները զորոնք կը գտնենք եւրոպական և ամերիկեան թերթերուն մէջ՝ ապացոյց են որ Հայաստանը ամայացող համառութեամբ եղեռնագործութիւնները սկսած են իրենց ցաւագին արձագանգը գտնել քաղաքակրթ մարդկութեան խղճին մէջ, և թէ հանրային զայրոյթի ալիքը անգամ մ'ալ կը բարձրանայ Հայութեան բնաշնչումին ձգտող այս աննախընթաց ոճիրներուն դէմ:

Լորտերու Ժողովին մէջ մեր ազգին անկեղծ բարեկամները՝ Լորտ Կրոմբի, Լորտ Պրայս, կատարուած խօսքերուն շնորհաբերութեամբ վերջ կ'առնուին իրենց տեղեկութիւնները և կը յաւելնեն իրենց պաշտօնական տեղեկութիւնները ի սփիւռս աշխարհի պէտք է հրապարակուին: Արտաքին Դործոց դերձախարար Լորտ Կրոմբի պաշտօնէ տուած պատասխանը աշխարհի առջեւ առաջին վաւերական արձանագրութիւնն է Հայաստանի ախուր եղելութիւններուն: Լորտ Կրոմբի համաձայն է նաեւ՝ արտաքին գործոց նախարարութեան հասած պաշտօնական տեղեկագրութիւնները հրապարակելու անհրաժեշտութեան մասին:

Այս կը նշանակէ որ ի մօտոյ հրատարակուած պիտի տեսնենք անգլիական Կապիտալ Մատեան մը՝ Հայկական գործերու յատուկ:

Այս հրատարակութիւնը ներկայ հանգամանքներուն մէջ անհամարուած է ունենալու իր մեծ օգուտը՝ հանրային խղճմանը լուսաւորելու և համաշխարհային նպատակի գործին մղում տալու կրնակ տեսակէտով:

Մեր ընթերցողները արդէն գիտեն որ՝ Հայկական դատը՝ դիւանագիտական տեսակէտով՝ մեր ցանկութիւններուն համաձայն գրեթէ լուծուած վերջացած կրնար համարուել այս անգամ: Իսկ նախկին պաշտ.

պան պետութեանց կատարեալ համաձայնութեամբ, եթէ Թուրք վայրագ կառավարութիւնը իր կողմէ չփորձէր, անգամ մ'ալ, Հայաստանը բնաջնջուած լուծել այդ հարցը:

Ուրեմն այսօր մեր հարցը երկու հակոտնեայ լուծումներու միջև կը տարուբերի՝ իրականացնելու և իրականացնելու անհաղթելու:

Հիմա որ, երկու հզոր ազգակներ, այսինքն դիւանագիտութիւնը և քաղաքակրթ աշխարհի հանրային կարծիքը վերջնականապէս մեր կողմը ունենը, նմարը այս երկու լուծումներէն դէպի մէկը կամ դէպի միւսը հակեցնելը որոշ չափով, պիտի ըսեմ նոյն իսկ գլխաւորաբար, կախում ունի մեր ազգովին ընտելեց դիրքէն դէպի մեր դատը, դէպի մեծ ազգեղը և անոր յարակից հրատապ հարցերը:

Ճշմարիտ հաշիւները մէկ կողմ թողլով՝ պետք է աշխարհի առաջին ներկայանանք ինք իր մէջը միաձայն և սերտորէն համեմատելու քաղաքական կազմաւորութիւն մը, և մեր հայրենասիրութիւնը, մեր ազգային գիտակցութիւնը, և մեր կոյր ինքնութիւնը գերադրական չափով հանդիսագրենք աշխարհի առջեւ՝ մեր իրերէ ազգ գոյութիւնը և իրերէ Հայաստանի ազատ քաղաքացիներ՝ թէ՛ իսկ աւերակներու վրայ՝ մեր ապրելու կամքը անդիմադրելի կերպով պարտադրելու համար աշխարհի հզորներուն:

Նպատակէս դուրս է այս յօդուածով ուրուագծել մեր ազգային ուղեցոյցը այս դժուարին վայրկեաններուն մէջ:

Բայց եթէ գիտնանք այս կերպով վայրկեանին պահանջած բարձր, մեղ ամենքս օտար մատնող աշխարհաւեր արհաւիրքներուն հանդէպ իսկ տակաւին յուսալու և հաւատալու զօրաւոր պատճառներ ունինք:

Մ. ՏԱՄԱՏԱՆ

Իր պակէր, կատարեալ շարժումներ և համեմատարարութիւն ցոյց տուին. մէկ տրուած, մէկ մէկ յուսահատութեան բառ լսուեցաւ իրենց շրթերէն: ամենամեծ վտանգներու ժամանակ՝ երբ թշնամոյն գնդակները մինչև իրենց խարխուլ հիւղակներուն ու կիսախուլ տաղաւարներուն առջև կը հասնէին և մոլորած խուժանին նայուչները և սպանալիքները իրենց օդայինները կը խաչնէին, անոնք ձայն հանեցին ու կանաչի սարսափով կուռնեցին շրթերէն: Եւ խուժանի չի մատնեցին, ընդհակառակը, միշտ անոնց սիրտ տուին ու զանազան ջանքերով իրենց շարժումներէն էին որ բոլորի ուղիով մինչև պատնէշները կանաչաւոր կերպով հաց ու ջուր կը տանէին իրենց կուռնող աշխարհին կամ եղբայրներուն: Իրենք էին որ՝ տանաց կարեւորութիւն տալու անհաղթող գնդակի տարալիներուն, մինչև կուռն առաջին դիմել կ'երթային՝ խախտուելու անհաղթողները, վերջներու վերաւորեալները՝ զորոնք յետոյ հիւղակներուն մէջ իրենց նախապետական դիմելով կը գործնանէին ու իրենց կնոջական գուրգուրանքով կը շրջապատէին: Այն ի մեծ պատնէշ վաղող կ'ներս ալ տեսնուեցան, կին մը կուռնողներուն ջուր կը կրէր, երբ մալգէրի դիմել մը ունէր վրայի կուռն ծակէց անցաւ: Թըշնամի դիմելներուն դառնալով պատան, ամենաբարձր, մեր գնդակները կուռն մ'անգամ չէին կարող կտրել, ու կուռն ծակուած տեղը զուրջի կտոր մը թխմելով կ'երկն ջուրով լեցուց և որոշեալ պատնէշը տարաւ:

Այս ամէնը լսել և ստուգել վերջ, իրաւամբ կ'ընենք ըսել թէ Մուսա լեւոյն զիւրազանքութեան մէջ իրենց իրաւոր բաժինը ունին այս քաղաքի կենդանի ալ, որոնք մէջքովն ու Սասանի իրենց եղբայրները ջուրներուն տակաւն ու պատկերը կը վերականգնան մեր յիշողութեան մէջ:

Սուխալի ցաւերը կ'ապաստանին կը վերադառնանք մարտանաւերու ստացած հրահանգին: Արեւելքի Բրիտանիայի կրկու մեծ պաշտպանները՝ ամերիկեան Ֆրանսիս և ապառաչան Անգլիան որոշած էին Սուէզիցիները առնել Մուսա տաղէն և փոխադրել եղբայրս: Սեպտ. 12ին, Սուէզիցի առնել խաւրճաւ հինգ ֆրանսական մարտանաւերը ապաստանի գործողութեանց ձեռնարկեցին: Անոնք ուրախութեամբ հետ դուրս գալուան միջոցի ու հոգեկան տառապանքի օր մ'եղաւ այդ օրը Սուէզիցիներուն համար: Ապագէն, ուրախութեամբ անսաման էր, որովհետեւ իրենց ընտանիքներով ու զաւակներով պիտի փրկուէին: Բնաշնչումին վտանգէն որ Դամիւկեան սուրբ պէս կ'առնուէր էր իրենց ղեկուն վրայ մասնաւոր այն օրէն որ ուտուտի հետ իրենց անգամ թերթն ալ պակսած էր: Եթէ ստեղծն յաւաքուէն եղանակն ալ վրայ պիտի հասնէր և լեռնաւայրին վրայ ընկնէր վերջնական անկարելի պիտի դարձնէր:

Այս հանգամանքներուն մէջ, կ'ընենք, ձերբերու և տղայներուն անժամեայ տեղափոխութիւնը դէպի Նեղոսի հիւրընկալ ափերը՝ նախախնայական կարգադրութիւն մըն էր: Բայց 5—600 կտրի մարտիկներուն համար դիւրին էր բաժնուիլ իրենց սիրական հայրենիքէն և իրենց իրերէ ապաստան ծառայող հակապայանք Մուսա լեւոյն կտրուէնէն, մացաններէն, կողերէն, կիրճերէն որոնք իրենց այնպիսի քաղաքներէն թաղող հանդիսացած և իրենց հրապոյններուն շատախելը արձագանգած էին: անոնք պիտի ուղեկն այնտեղ մնալ կուռն ու մոռնէին: Բայց ջանքի որ ի-

րենց ղեկք և անգամ թերթի խնդրանքը չէր ընդունուած, ցաւ ի սրտս պարտաւորուած էին իրենց աղաւաղներուն այս կարգադրութեանը համակերպիլ:

Մարտանաւերու կրակին պաշտպանութեան տակ և իրենց զիւրեղուն վրայ ծառայած հայ մարտիկներու շարքերէն պատնիշուած՝ ժողովուրդը սկսաւ տակաւ ծորովել ծաղրել ինչեւ ծովափ, ուրիշ տառնակով մը մակոյցներ՝ լատափայտութեամբ օդնուկեալ՝ կ'առնէին կը տանէին զանոնք, ու կը յանձնէին աղաւաղաւոր մարտանաւերուն Հակառակ ծովին անհանգստութեանը՝ նոյն օրն իսկ մարտանաւերուն մէջ փոխադրուեցաւ ամբողջ ժողովուրդը՝ նորածին մանուկէն մինչև զաւաճեալ ձերս ու պատաւը, բայց ի կուռնեցին՝ որոնց փոխադրութեանը թողուեցաւ յալոյրդ օրուան: Անոնք դեռ գործը ունէին կատարելու:...

Յաջորդ առաւ. 13 սեպտ., կարիճները բոլոր պատնիշները թողուցին՝ և իրենց ղեկքերով հաւաքուեցան զօրանոցին առջև, այնտեղէն թափող կազմած՝ աղաւաղին երկր երգելով և երբեք յաղթանակ համադրարիւթ մը օդը թնայցնելով՝ ինչն ծովափ, Ծովափին նաւալ նաւերին ամենէն սրտայրող վայրկեանը եղաւ: քաղաքին ծովակը կը զոգային և աչքերէն արցունքը աղբւրի պէս կը վաղէր: Զարմեալ կուռնեցին այն նուիրական լեռան որ չորսհինգ հազար հայու կեանքն ու պատեւը փերկած էր:

Այնքան ու անգամ թերթը հետեւին մարտանաւ տարին, մինչև յետին փամփոջալ:

Դատաւոր Մ. Տ.

ՊԱՆԿԱՆԱՆ ՏԱԳԵԱՊԸ

ՀՈՒՈՎՈՒՄԸ

Պաշտպանութեան մէջ ուսուցողական մեթոդներն ծնած այս պատարագը, որուն արդէն շարժումներն ու պատարագը կը եղաւ իրեր սլաւ ազգեցութեան ամենէն հզոր ու հաւատարմ տարածիչը: Ռուսիայէն սկսեալ ու պաշտպանութեան մերային անհաղ ընդդիմութիւնը Աւստրիայի փառաբանութեան իրականացումին, անկարելի էր որ ուշ կամ կանոն չաղբիւր խորատեղ Պաշտպանութեան ցուցման վրայ, որուն ամենէն վերջնական ձեւը կ'ախտաւ ունէին համաբարձրական իրաւունքները:

Դեռ երբեք Պաշտպանութեան տեղեկութիւն մը եղող Թուրքիոյ միջամտութիւնը ի նպատակ Աւստրիայի միջամտութեան խախտելու և աղաւաղը նշանն էր զաւրջ յեղաշրջումին, որուն երկրորդ փուլին մէջ կը թնայցնէր այդմ Պաշտպանութեան միջամտութեամբ, որ իրաւունքը կը շարունակէ նոյն ուղղութեամբ: Անկարելի էր որ Աւստրիայէն, այսինքն Պաշտպանութեան հիւսնակներէն զմտահառ տուած մը մինչև հարաւարեւելք, մինչև Թուրքիոյ ցաւած ճիւղը ընդ երկար իր աւերակներէն դուրս ձգէր կրակի երկու գօտիներուն մէջտեղ դառնող չեղարք ռուս ազգերը:

Պատերազմին սկիզբէն, երկու հակառակորդ խումբերուն դիւանագիտութեան իրաւունքները ներքեւ գործունէութեան մը, քրօքալիստի մը իրենց չեղարքութիւնը զրոյ ծածկաւ յայտարարած Պաշտպանութեան տեղեկութեան մօտ, ըլլալ անոնց միջամտութիւնը յառաջ յերկու, ըլլալ անոնց չեղարքութեանը պահպանութեանը: Դեռ անոնց յիշմարտունակութիւնը սկսաւ աշխատել նոր և տակն ընդարձակ գործի մը, այն է վերակազմել Պաշտպանութեան զանալիցութիւնը, Ռուսիայի յաւելնալ, ընդդէմ Թուրքիոյ և ընդդէմ կեղծոնական կայսրութեանը Այս ծրագր-

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԻ

«ՀԱՅԿ. ԳՈՅՈՒԹԵԱՆ ԿՈՒՐԻՆ ՀԱՄԱՐ»

Թ. ՅԱՆԿ

Եղիպ. Դրոս

Նախորդ ցանկին գումարը	5770
Տոբ. և Սոյիկեան (Կալկապար)	500
Հրաւիր Տիկեան (Բ. ամսական)	20
Ոմկ (Բ. ամսական)	10
Յ. Գալանեան (Շաբաթական)	6

Գումար Ե. Դ. 6306

«Արեւ»-ի հանգանակութիւնը միշտ բազ էր ըլլար այն սրտցաւ հայերուն առջև, որոնք մասնաւորապէս եղիպաւան, կը փախաւքն ինքնաբերաբար օգնել մեր աղաւաղին զոյուծեան ներկայ կոտորածի ինչեւնեք թէ մեր հանգանակութեան արդիւնքը վէճ. Հայրապետին պիտի դիմուի, որպէսզի անխոր յաւակցեն աղետները ապրեցնելու կամ կուռնողները զօրացնելու գործին ինչպէս որ պէտքը կը պահանջէ:

Կու նպատաւոր դիմին միայն՝ ունենին, և ոչ մէկ ջանք ինչպէսզի, տեղեւ և անկ, զանոնք մշակելու և արդիւնաւորելու համար. առաջին՝ Թուրքիան, որ արդէն շատուած ծախուած էր իրենց, և որուն վարկէները, իրաւամբ կամ ոչ, Դաշնակիցներուն յաղթանակէն ոչ մէկ խեղ կը յուսային իրենց երկրին, կամ կուռնակութեան տիրապետութեանը համար. և երկրորդ՝ Պաշտպանութեան 1913ի կրած վնասները և նուստացումները հոգեբանական շատ նպատաւոր տարը մըն էր շատագործունէլը ի նպատակ դերմանական գիտումներուն և շահութեան:

Կը ձայնին Ռուսիան և Յունաստանը: Գերմանա-աւստրիական դիւանագիտութիւնը, տեղեւայ այն բարդ պատճառներուն—զգացում և շահ խառնուած—որոնք գրեթէ անկարելի կը դարձնէին այս երկու չեղարք պետութեանց դիւանագիտութիւնը ընդդէմ Դաշնակիցներուն, և զի ի սրին աշխատեցան հանելու: Կան մար խտական լայն խիստ գոհացողքն սա արդիւնքին՝ արդիւնք զերեւ, քաղաքնի ու յայտնի ամէն միջոցներով, որ իրենց չեղարքութեանը դուրս չեկին, քան ի որ իրաւամբ կը վախճային թէ անոնց չեղարքութեան թօթափումը ի նպատակ Դաշնակիցներուն միայն կ'ընար տեղի ունենալ:

Եթէ դերման գերանագիտութիւնը սկիզբէն ի վեր այս կրկնակ բայց որոշ ու անփոփոխ նպատակներուն իրագործումին համար գործեց յարաւորութեան, առանց ալ ու ձայն խախտումին՝ անշուղ ուղղութեամբ, սքանչելապէս օգտուելով պարագաներուն նպատաւոր հանգամանքներն, Դաշնակիցներուն դիւանագիտութիւնը, դժբախտաբար և թերեւս նոյն պարագաներուն աննպատակութեան հարկադրուած, չուեցաւ նպատակի նոյն անփոփոխութիւնը և գործունէութեան նոյն միտքները:

Թայայն է որ, երբ Թուրքիան միջամտութիւնն յետոյ, Դաշնակիցները որոնցքն Պաշտպանութեան, իրենց ջանքը եղաւ Յունաստանին դիւանագիտական արդիւնքները: Երբ Թուրքիան թալաւորին վէթոյն և վէթոյն իրեն անկուսէն նետուեցաւ, յուսական չեղարքութիւնը պահպանուեցաւ և ամբողջաւ, Դաշնակիցներուն դիւանագիտութիւնը սկսաւ աշխատել նոր և տակն ընդարձակ գործի մը, այն է վերակազմել Պաշտպանութեան զանալիցութիւնը, Ռուսիայի յաւելնալ, ընդդէմ Թուրքիոյ և ընդդէմ կեղծոնական կայսրութեանը Այս ծրագր-

ՍՈՒԷՏԻՈՅ

ԳԻՒՅԱԶՆԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

Է.

ԱԶԱՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽՈՐԵԱԿԻՆ

Կիսեւա Կալաւարութիւնը

Ծածանաւորուն ստացած քաղաքաւոր ձիւ հրահանգը սահմանուած է նոր արարուած մը և նոր տնտեսական պարզեցում մը առջև: Բայց թիւ ներուի ինքն Մուսա լեւոյն վրայ քիչ մ'ալ յաւանակ՝ անգանցանելի պարտականութիւն մ'ալ կատարելու համար, այն է վեր հանել և ըստ արժանաւոր պահանջին

հայ կ'ընեն. կատարած դերը Սուէզիցի այս հերոսական ինքնապաշտպանութեան միջոցներ:

Եթէ Սուէզիցի կ'ընեն այս առիւծներուն և անոնց կայստա կորուստներուն մայրերը ըլլալէ դատ ուրիշ արժանիք մը ունեցած չըլլային, Հայութեանը դարձեալ երախտապարտ պիտի ըլլար անոնց: Բայց անոնք աւելի փառաւոր դեր մ'ալ կատարեցին—կենաց և մահու այս դերադրոյն պայքարին մէջ հայ մարտիկներուն արժանաւոր ընկերները և օգնականները եղան: Տերեկուան տօթին ու դիւրեւան ցուրտին ենթակայ մեկուկէս ամսուան այս բացօթեայ անսովոր կեանքին մէջ, ուր սնունդ, ծածկոյթ, ապաստութիւն, ամէն բան

բնի յաջողութիւնը պիտի բխար անկողնու
կամ լուսադրոյ ու վերջնական լուծումը
Պաշտօնական կենտրոն և Պաշտօն տնտես
գիտութիւնը հարցին, քանի որ յաշտօն
յուսակցութեան միջոցառումները ընդհանր
առեւ միտ առկա ձգելու պոռկոտ
վաւեր, որ պիտի աղղուր Թուրքիոյ
բանկը դիւրեւ վրայ, յաշտօնացեալով
հաւանականաբար անոր չեղծութիւնը,
ստանց հաշտօնու որ նոյն այդ պոռկոտ
վաւերին սպառնալիքը իր ամենադժու
ամենատնտեսութիւններուն պիտի վերածէր
Յունաստանի զինուորական օգնութիւնը
ի Տարապետ:

Պարտաւարի չէ ուրիմ որ Դաշնա
կիցները, նկատի առնելով ըստ ասոնց,
Վէնիզելոսի առկա անկողնային ի վեր
իւրեւ ճիշդը թափած ըլլան այս ուղ
ութեանը, ինչ որ այսօր ոմանց կող
մանէ կը մեղադրուի իրենց իբր ծանր
սխալ մը, քանի որ այս ճիշդը ըստ
վին ապարդիւն ելան, և ոչ միայն չվե
րակալմանցին Պաշտօնական կրօնքած
Դաշնակցութիւնը, այլ զեւթերը քոյ
կուսան որ պարսպալէս ծառայեցին Պու
կարիոյ ժամանակ վաստակելու, խաղցե
լու Դաշնակցները, սպասելով որ Աւս
տրոգիւրանք ի վիճակի ըլլան բաւակա
նայալի ու համախմբելու Պուկար բա
նակին հետ համաշարք Սերպիոյ դէմ նոր
յարձակողականի մը համար:

Դաշնակցի գլխաւորութեան Պաշ
տաններուն մէջ կրած ձեռնարկները մէկէ
աւելի պատճառներու կարելի է վերա
գրել. հոգեբանական, քաղաքական և զին
ուորական: Սերպիոն և շեյնիսի դէմ ան
ներող ատելութիւն, որ կը մերժէ ու է
հաշտութիւն, համաձայնութիւն ա
նոնց հետ, և անոնց ջանքերով
ու նուազագոյն մէջ կը փնտէ իր
յարգութիւնը: Պուկարիոյ քաղաքաց
ութեան մեծութիւնը, Պաշտօնական գրի
խառնութեան ձգտող, անոր հողային իւ
րացումի հակա պարտաւոր որ չի գոհա
նար սերպոյցական ամբողջ Մակեդո
նիայով, և աւելի հեռուները, մինչև
սերպական Դաշնուրը և մինչև Ալպա
նիա, Ալբանիան և Կոսովոն կը յար
իւր երբորդ հոգ պատճառ: Գեր
մանիոյ զինուորական կացութեան ցարգ
նպատակ որ հանգամանքը ի Տարապետ
և ի Բոլոնիա, այսինքն՝ ինչպիսիք գոր
ծողութեանց ժամանակէ մը ի վեր կա
յուն և ըստ երևոյթի անել վիճակը,
ու մասնաւոր՝ առական մեծ նախնայ
կալիցիային սկսեալ, բանք որոնք, ծառ
տարօրէն շարադրուած դերման գործա
կաներուն և գերմանացի մամուլին
կողմանէ, Պուկար կառավարութեան,
սպառնալիքներ և անշուշտ հանրային
կարծիքին ալ ներշնչած են այն խոր հա
մոզումը թէ Գերմանիա այս պատերազ
մէն յաղթական կուր պիտի ելլէ և թէ
Դաշնակցներուն պարտութիւնը տարա
կոյ չի վերցնել: Հետեւութեան Պու
կարիա պէտք է կուտ յաղթականին
կողմէն, ինչ որ Ֆերմանիա թագաւո
րին վերջերս իր ժողովուրդին ուղղած
յարապարտութեան մէջ վրտած է բոյ
րատաւ, իր թրքո-գերման Դաշնակցնե
րուն արժանաւայել անպատկառութեամբ
մը:

Նկատի առնելու է նաև Պուկարիոյ
եղած գերման խոտորաններուն առաջա
նետնութիւնը, ի վնաս իր ատելով ատած
գրաքններուն, Յոյնին, Սերպիոն ու հա
ւանականաբար նաև 1913ի անպայծար
յալիտակից Թուրքիոյ:

Պուկար վարիւնները մտածեցին հար
կաւ որ Դաշնակցները, որքան որ ալ
արամադրի գոհացում տալու իրենց մա
վեղանակաւ պահանջներուն, չպիտի
հաւանէին երբեք Պաշտօնական... պահ
քէն կարել իրենց խաղա արտադրան
հաւասար կտոր մը որ շատ խաղա Եոյ
նին և Սերպիոյ բանին, կամ բան մը
չի ձգել անոնց: Ի մի բան հաւասարա
կաւութեան պահանջներն նախանշալիւն
զիւր չպիտի հաւանէին երբեք որ Պու
կարիա դառնար ըլլար կերպիւ իւրի
«Պաշտօնական Բուրսան», ինչ որ իր
մեծ փառաբերութիւնն է Գերմանիոյ
խոտորանները, ընդհակառակը, ինչ որ ալ
ըլլան իր յետին միտքերը կամ հետեւ
դիտումները, գոհացում կուտան, զէթ
տեսականօրէն, Պուկարիոյ գերակաւա
կան ձգտումներուն:

Դաշնակցութեան և նախնային
կուրքած, անյաղ ընդադրուածութեամբ
և բերտ փառաբերութեամբ մոլորեցած,

Գերմանիոյ տնտեսական ուժին կապա
լու վաւեր անարդարացի զարգա
րդանութիւնը մըն է ուրիմ որ Պու
կարիոյ միջոց արձանագրելու Դաշնա
կիցներուն ընծայած փոխարկութիւն
ները, և զինքը տարա գլխակցելու Գեր
մանաստաւարութեան խաղցեալութեան,
ընդգծ իր սլաւ արեւակցին և իր սլա
մեծ բարեբարին խաղցեալութեան ծանր յան
ցանք մը, որուն զարգացումն մեծ ու
կործանարար սխալ մը ըլլալը շուտով
զիտի ապացուցանին վերահաս զեւթերը,
ուր ծրարուած կը յատկանայ ինչ որ
կապէթիթ կը կոչէր la justice imma
nente.

ԴԵՏ

ԱՆԳԼՈՒ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

«ԹԱՅՄՁ»-ի 8 ՀՈԿՏ-ի ԽՄԲԱԴԱԿԱՆԸ

Այսօր կը հրատարակենք թղթակցի
մը տեղեկագիրը ի մասին հայկական կու
տորաններուն որոնց վրայ ուղարկուած
նրա իրենցին խոր Բարեւեր և Լորտ Պաշա,
չորեքշաբթի օրը, Լորտերու ժողովին
մէջ, Այստեղ պէտք չունինք ծանրանա
լու այս սոսկալի պատմութեան մանրա
մասնութեանց վրայ: Անոնք իրենց ընդ
հանուր գիծերուն մէջ կը նմանին այն
կոտորածներուն մանրամասնութեանց
որոնք միեւնոյն ցեղին վրայ գործադ
րուեցան 1894ին, 1896ին և 1909ին: Սա
կայն այս անգամանները թէ՛ աւելի
համատարած և թէ՛ աւելի կազմակերպ
եալ եղած կ'երևան: Երբ որ թէ՛ Ազ
տու-Համիտ իր հայ հպատակներէն մի
լիւն մը ընալին ըբաւ կ'երևայ թէ
Թալէթի պէյի և ինչիւր փաշայի փառա
օրութիւնն է զայն գերազանցել: Իրենք
և Միւրթիւն ու Յաւազիմութիւն Բո
ւլթիլին մէջ իրենց զիտար պայտան
կիցները որոնք ինքզինքնին ներկայա
ցուցին յաղու իրենց բայց համակիր
աշխարհի մը առջև՝ իբրեւ վերանորո
գիչները օտմանան կայսրութեան, իբրեւ
հեղինակները սահմանադրական կառա
ւարութեան, իբրեւ պաշտպանները «ամե
նայապաշտպան» սիպարէ արեւմտեան
լուսաւորութեան և իբրեւ ջերմանող
հիւսիցները ամենուհի համար զարգա
յին և կ'օրական աղաւթութեան, այսօր
վերադարձած են մերկապարտած վայրե
նալիւն զարգացականութեանը պիտու
թեան հպատակներուն: շորքին մէջ ան
վնաս ցեղի մը դէմ՝ որ Հին և Նոր Աշ
խարհի լուսաւոր տարրերուն պէտքերը
հրաւիրած էր նախորդ Սուլթանի վրայ
կ'երևայ թէ Բոլթիլին կ'ողորմելով
խառնիկակի (swashbuckler) էնվէր
պէյի՝ Թուրքիոյ կրած պարտութեան
կատաղութիւնն էր որ դաւալիթից կալ
մակերպեալ վարադրութեան այս պայ
քալը: Սակայն ասիկա զազանութեան
յանկարծանքին պոթիւնով մը էր: Բա
ղաքականութեան արարք մըն էր՝ նոյն
չափ կ'ընտան և կանխամտածուած ու
չափ Գերման «սարսափածութեան» գոր
ծողութիւնը Պէլքիւայի ու Ֆրանսայի
մէջ, Բայց թալէթի և իր արարեակ
ներուն հպատակը լոկ արարախաղ
թիւն էր: Սուլթան Համիտի նման՝ ա
նոնք կը դաւանէին թէ «Հայկական լոյն
դիւրը մէջանալէն վերջնաւ միջոցն է
Հայերը մէջնադնէն վերջնաւ»: Իրենց նը
պատակն էր արմատաշնչում և ոչ լոկ
արարեակով: Անոնք նպատակաւորաբար
նկատեցին հարկը թէ՛ պատճառաւ մը
և թէ պատրուակ մը իրենց մտադրած
արարքներուն համար: Երկուքն ալ այն
թիւրաթափանց ստեղծէն էին որով ա
րեւելիք զարգացողները կը սիրեն
զօղարկել իրենց եղեւնագործութիւննե
րը Պատճառները՝ սովորական «բաւա
զրութիւնն էր՝ Կ. Պոլսոյ մէջ: Պատ
րուակը՝ «տեղափոխութիւնն էր: Սա
կայն «գլխաւորութեան» արգէն կուտ
րածներուն հրամանը արուելէն տարի մը
առաջ երևան հանուած էր և զաւաղի
ները՝ բանադրուած: Իսկ «տեղափոխու
թեան» համար գործադրութիւնը մեթո
ները անտարակոյս գործադրողներուն
հաղորդուած էին: «Հրամանները», ըսաւ
Լորտ Պաշա, «ամէն տեղի համար Կ.
Պոլսէն եկան: Գիտենք թէ անիկ վերջ
ինչ պատճառաւ: Իբրեւ ընդհանուր կա
նոն, նախ Համիտի նմանը կոտորած
մը կ'ըլլար Այնուհետև կը հետեւէր

Գերմանացիներուն Պէլքիւայի մէջ ցոյց
առած օրինակին: Առողջ մարդերը կը
զատուէին և կամ ախտաւոր զօրադու
ղներուն մէջ կը նետուէին կամ առանց
զինուորական կը սպանուէին: Կիները,
աղաքները և ծերերը կ'ազատուէին,
մեծ մասամբ Հայէպի և Եփրատի մէջ
տեղի անպատար: Այս գործերուն տառա
պանները նկարագրուած են գերման
միջնադարներու կողմէ: Գերմանացի կին
մը որ անոնց կարաւաններուն հանդի
պած էր պատմած է թէ ինչպէս անոնց
մէջ շատեր՝ առանց հացի ու ջուրի, հրա
տոյր արեւուն տակ՝ իրենց զաւակնե
րուն մեղմելը տեսան: Անոնք կ'ընթերց
կուէին զիրենց ստալիտադրողներուն ըն
չազարգացեալութեան և կողորուտին: Կիներ
ը, կ'ըսէ Լորտ Պաշա, կը մերկացնէին
և այդ վիճակի մէջ դանոնք կը բռնա
զատէին շարունակելու իրենց ճամբան:
Անոնցմէ ոմանք խեղճիցան և իրենց
զաւակները նետեցին: Ուրիշներ իրենց
պատիւը փրկելու համար Եփրատի մէջ
նետուեցան: Տրապիզոնի 8000էն մինչև
10,000 հոգին թողնալով ամբողջ հայ
բնակչութիւնը ժողովարէն շնչուեցաւ
մէկ երեկոյան մէջ: Այս հեշտութիւնը
պատմող խաղաղական հիւսիսաւոր անոր
գործադրութիւնը իր աչքերով տե
սած է:

Սեւ պատերէն վրայ կան սփոխա
րար դիմելու թուրք կառավարիչներէն
օմանք՝ աղաւթալի թալէթի և ինչիւր
անպաշտ հրամաններուն համակերպու
չալ հաւատարմէն ինչ խաղալ մարգա
սիրական օղորտներուն: Անոնցմէ առ
նուազան երկուքը պաշտօնական կղան
աննպաստութեան համար: Բաղրամի
բարեբար մամուլականները շատերն
պաշտպանել իրենց զարգիները: Չանա
զան տեղի պէտք եղաւ հետեւներէն գին
ուր բերել արիւնի գործը ի զուրկ հա
նելու համար: Ու է նախ մը չկայ հա
ստատող որ կ'ըստական մոլորանքութիւնը
գեր մոլորանք ըլլայ կոտորածի մէջ,
որ, ինչպէս ամէն ատենախօսները հա
մաձայն էին, բոլոր ուղղալի մամու
տականներուն համար նոյնչափ ընդգի
ցուցիչ է անշուշտ, որչափ մեղի համար
Բայց ի՞նչ է մամուլականները կը խորհ
թալէթի ընալնու մի սխալմէն հա
մաձայնէ, ասիկա իր պաշտպաններ
ունի այնպիսի ժողովուրդի մը մէջ որ
կը յաւանի բարոյական և մտաւորական
մշակոյթի զարգացումը: Դաշնա ըլլալ
կոմա թէ՛ ինչպէս առաջ կ'ապաւն
պանելու զայն, այսպէս անտեղի մի
շամութիւնը Ամերիկացիներուն որոնք
այս կարգի խնդիրներուն կը խա
նուին, և Թուրքիոյ հաւատարմութեան
օր Գերմանական կայսրութեան հանրային
կարգը այս խնդիրը կը նկատէ մի
միայն թրքական կայսրութեան վերա
բերեալ գործ մը: Անոնց կ'ըսէ թէ՛ ոչ
միայն իրենց պարտականութիւնն է, այլ
և իրենց իրաւունքն է աղաւթ միջոցներ
ծնալ անուի, անխտանելի, արեւաբո
ւ և խոտաւոր Հայերուն դէմ, և թէ՛ եր
բորդ պետութեան մը առաջարկին վրայ
մեր թուրք զաւակցին ներքին գործե
րուն մէջ: Գերմանիոյ կողմէ ու է մի
շամութեան ինչպէս ինչպէս ըլլալ բը
նաւ:

Կառավարութիւնը «պաշտօնական
տեղեկութիւն» չունի որ Գերման հիւպա
տարական ներկայացուցիչներ զաջալ
րած ըլլան կոտորածները: Ապաւն հա
ւանական չէ որ կառավարութիւնը այդ
պիսի տեղեկութիւն մը ունեցած ըլլայ:
Բայց երբ աչքի առաջ ունենանք գոր
ծուած եղիւնին այս անպատկառ պաշտ
պարութիւնը, կոմա Պերմիթի յաղող
փորձը պաշտօնականութիւնը ձեռք բերե
լու այն թրքական պաշտօնատարին՝ որ
առաջին անգամ Վալիկիլթի կառավա
րութեան տեղեկութիւն տաւ: Ինչպէս
թիւններու մասին, և իր թիւնը սրտով
տաւած հաւատարմութիւնները կամ
կամ բնաւ զոյրութիւն չունին: Կամ
զիտուարական պէտքերուն համար եղած
են, այն ատեն կը պարտաւորուեն հա
մաձայն ըլլալ Լորտ Բարեւի նման թէ՛ այս
պիսի լուրեր չեն կ'ըսար իբրեւ անհաւա

(*) Կանխարկուի Գարապեան էֆէն
տիի պաշտօնականութեան Բանամայի
արդեստարանէն օգնական պատուի
րակութիւնն, որուն լուրը հաղորդեցին
«Արեւի» թանկութեան համարներէն մի
մէջ:

նական մեթոդի: Ուրիշ սինակով մը
մեր հրատարակած մէկ յօդուածին մէջ,
Պատեն ձեռն Օրէնսի և Հայէպի ու իւ
քենութեան Գերման գործադրողները բա
ցորդապէս կ'առաջադրուէին իբրեւ կու
տորած զարգողներ: Իրաւ է որ Գեր
մանական և Աւստրո-Հունգարական դեւ
պանները Օգոստոսի մէջ լողողեցին այն
ընթացքին դէմ զոր կոմա թէ՛ ինչպէս կ'ա
րարացնէ յանուն գերման ժողովու
րդին, բայց այս լողողիկ արժէքը աստի
ճան մը տկարացած է այն բանով որ ա
սոնք Դաշն գերման են ստանալու համար
գրաւոր յայտարարութիւն մը թէ իրենց
կառավարութիւնները ու է մեղաւորու
թիւն չեն ունեցած եղեւնագործութեան
մէջ: Այսպիսի ոչ մէկ վկայագիր, նոյն
իսկ եթէ թալէթի հաւանի տալ իրենց,
կրնայ զերծ կացուցանել իրենց կառա
ւարութիւնները կամ իրենց ժողովուրդ
ները տեղի ունեցած անցեալներու բարո
յական պատասխանատուութիւնն: Այդ
պատասխանատուութիւնը՝ մամուլաւ
պէս Գերմանիոյ կայսր համար, ինչպէս
կը յիշեցնէ մեզի Սըր Վալէթիայի Չը
բըլ, կ'սկսի Ն. Վերմալտերի Ապրիլ-
Համիտի ստեղծ համաբաւարար այցելու
թիւնէն՝ 1896ի Հայկական սպանդէն զի
մամուլակ վերջ: Այդ պատասխանատու
ութիւնը հեղուկ վերցնելու Արեւելք
ճանչցող ու է մէկը չկրնար տարակու
սիլ թէ Գերմանիոյ ձեռքի մէջ շարժումը
բաւական էր Կ. Պոլսոյ մէջ՝ արդիւր
կամ կասեցնելու համար այժմեան կու
տորածները: Անիկա իր ձեռքը վերցուց
և ամբողջ աշխարհ այս իրողութիւնն կը
հանէ անխառնախօս հետեւութիւնը: Կոմա
թէ՛ ինչպէս կը հաստատուէ այս հետեւու
թիւնը: Գերմանիա կը թոյլատրէ փոքր
Առողջ մէջ կոտորածը, ինչպէս ինչ
կոտորած արքեպ Պէլքիւայի ու Ֆրանս
այի մէջ, բաւ է որ անիկա տեղի ու
նենայ «պետական պատճառով»:

ԿԻԼԻԿԵՑԻՆԵՐԸ

ԲՈՐ-ՍՍՅԵՏԻ ՄԷՉ

(Սիփական բղրայցութիւն)

26 Հոկտ, Երեւան

Երկուստ աշակերտներու թիւը՝ որ
1130 էր, վերջին օրերու արձանագրու
թեանց համաձայն թարգմանած է 1210ի:
Ոմանք գուցէ ասիկա վերադարձն աշա
կերտներուն արուած մասնաւոր խնամ
քին, — ինչպիսի պատուի և Ե. յաճա
կակի բաշխում և երեկոյնէն սկսեալ
Ամերիկեան կարմիր ծալին կողմէ ամէն
օր իրիկուսան զարգարին մէկ մէկ հատ
պիտիկ անուշ-հացի բաժնուիլը ի բաշա
լութիւնը զարգող զարգող աղայոց —
բայց եթէ այսպէս ալ ըլլայ՝ արդիւնքը
զնաւանիլ է զարգեալ Դարգ-վրան
ներու թիւը 185 233 թարգմանել էր:
հիւսն եկեղեցիք 3 վրաններ ալ գործան
ուելով՝ ընդամենը 26 կ'ըլլայ: Բնաւ և
վից զարգող-վրաններ իրարու զով, հա
մաւարանի մը երեւոյթը կը պարզեն
աչքիդ, իւրաքանչիւր վրան կարծես
մասնաւորական վարժարան մը ըլլար,
որոնց համախմբումը կը կազմէ համալ
սարանը: Դասաւանդութիւնները բաւա
կան կանոնաւորութեամբ սկսած են,
բայց կ'ըսուի թէ մեր աղաքը ամենէն
աւելի մարմնամարդը դարձ կը սիրեն,
յան մը որուն պէտք չէ զարմանալ՝ զա
ն որ իրենց ուսմանի հոգներուն յա
ղեցումը անոր մէջ կը գտնեն:

— Կարի-արհեստանոցին եօթը ոտքի
մեղմաններէն զատ ունինք ձեռքի մե
ղման մը ալ, նուէր ըլլալով, և ուրիշ
6 հատ ևս որ զարգացեալներուն է հա
րաւը ներդրութեամբ աշտատուած: Ընդամե
նը ուրիշ 14 մեղմաններ մինչև իբր
կուս կը բանին: Արհեստանոցին երկու
վրանները այժմ լիկեցուն են կարողն
բով ու կարողներով, Ենթադրելով որ
ինկըն 4000 ընկալիչներուն մէկ մէկ ձեռք
ներքնադրուած չինէն հարկ ըլլայ, հաշի
եղած է որ 36 եւրոսանոց 450 ծրար կը
տաւի պէտք պիտի ըլլայ զոր Առաջնոր
դարանը արդէն գնած է կ'ըսուի: Բայց
մէկ ձեռք ներքնադրուած չեւէր ան
չուշտ, ու յոյս պիտի կարգուի վրայի
հաշիւները: Ալ երեւանայեցիք թէ

ինչ զանաւորութեամբ զգեստուող ներքե
րու պէտք պիտի ըլլայ: Ինչ աղուոր
գործնական մեթոդ մը առաջարկած էր
«Արեւի» Նախորդ թղթակցիցը, ըսելով որ
«Եթէ ամէն հայ կին որոշէ անպայման
և անմիջապէս շրջագոստուող մը նուե
րել (7—8 մէթր) և ամէն օրերը շա
պիկցու մը (3—4 մէթր) և ամէն այր
մէկմէկ ձեռք կէտեպիցուող զէֆեր, մին
չև ամիս մը չհաղուած մարդ չմար
մէջ»: Այս մասին որքան գրուի զի է,
և նուէրներն ալ որքան շատ և շուտ
զրկուին՝ այնքան աղէկ է անուշտ Դար
րոցին վերջ կարի-արհեստանոցն է որ
ամենէն աւելի ուրախացող հանգաման
քով մը կը ներկայանայ: Մարդ տեսակ
մը երջանկութեան կ'ըսէ տեսելով 50է
աւելի կիներ ու աղջիկներ որոնք ժրա
ջան մեղմաններու պէս կ'աշխատին, մեղե
նաներու ձայնը մեղմաններու զողջիւն
տեղ ընդունելով: Ու վաղը, երբ այսօր
ուսն յիսուներեք տեղ հարեւրաւորներ ըլ
լան աշխատող, որոնց մէկ մասը ձեռա
գործ-սանթիքի, և ուրիշներ զուլպա
հիւսելու ճիւղին մէջ, ինչ հրաքներ
չպիտի կրնան գործուիլ, կ'ըսեն զաւա
ղում կալթայիլու գործը այսպէսով լուծ
ուած կարելի է նկատել, ու ինչ որ այժմ
կը մնայ լուրջ նկատաւան արժանի
այրերու զբաղում ձարելու կարեւոր
հարցն է:

Սերգեյ փոփոքը զրեթէ աւարտած
են, որոնց մօտ ալիւրի և հացի միջնադ
ներն են որ կը շինուին հիմա: Երբ վա
ղը խառնութիւններ շինութիւնն ալ ա
ւարտի, եւրք զաղաքէ մը տարրերու
թիւն պիտի չունենայ այլեւս, որուն
իմակ պակասը «ուխտարեմու պանդոկ»
պիտի ըլլայ:

Աղեւանդիոյ Հայուհեաց Կարմիր
Խաչը նոյն 3 յորեքը, գիւրի, սինեմայի
շքեղ երեկոյթի մը պիտի տայ Թալէթը
Մոսկոյի մէջ, ի նպատակ Բոր-Սախրի մեր
կարմիր զաղթականներուն որոնց օգնու
թեան գործին մէջ սկիզբէն ի վեր այն
քան կարեւոր բաժին մը ունին: Վասն
հանք թէ ոչ որ պիտի մերժէ իրեն զրեթ
եւած ստանալու և եթէ կար մէկը որ սը
խալմամբ չէ ստացած՝ պիտի օրհնէ:

Աղեւանդիոյ Հայուհեաց Կարմիր
Խաչը ստացած է հետեւեալ նուիրները:
Տիկնայք՝ Եսթեր Տեօփէնսոն, 12
շապիկ, Սոֆի Միլոտիկան, 1 անկողին,
2 բար, 1 ծր, բաժակ, 1 Խուկանա
կան 10 զոյգ հոշիւ, 1 Զորուհեան 4
զոյգ հոշիւ, 2 Խուկանեան 10 զոյգ
հոշիւ, Եմէնիեան զոյգեր 36 կտոր աղա
ղեւտ, Տեփը Արմալեան, Սիմիթ
եան, Յովանիսեան, Դալանեան մէկմէկ
ծրար մասաւորում, 6 Եմէնիեան, 1
Աւաղեան՝ երկերկու ծրար մասաւոր
ում, 1 Մանուկեան, 1 բենուտ, 7
կտոր կերպաս և 25 մէթր փանելա ուս,
1 Մուղալեան 17 գիւրք, Գ. Գուրի 10
զոյգ հոշիւ, Բէշլեան 3 զոյգ հոշիւ, Կ.
Կիլիկեան 18 զոյգ հոշիւ, 0 Զոյգու
եան 13 զոյգ հոշիւ, Ժ. Զուկեպ կէս
քանթար օճառ, Գ. Տէր Պոլոսեան 13
զոյգ հոշիւ, Աւաղեան 12 զոյգ հոշիւ,
12 ճախարակ, 10 կտոր զգեստ, 2 ծրար
կերպաս: Ա. Եմ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅՈՑ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

ՄՈՒՇԻ ԵՒ ՍԱՄՈՒՆԻ ՎԻՃԱԿԸ

Թիֆլիս ապաստանած Մուշի աղագ-
յիններեն Տ. Միսաք Բախեան 22 անգու-
ամաթիւ նամակ մը ուղղած է հոս որ-
մէ սրտի անհուն ցաւով կ'իմանանք
Մուշի, Գալաթի և Սասունի հայ ժողո-
վորդեան փնացումը Թուրք արեւմա-
բու կառավարութիւնը, ըստ նամակաղ-
բին, ժողովուրդը յանկարծակիի բերե-
լով մաս մը ջարդած է և մնացեալներն
ալ տուներու մէջ լեցնելով այրել տուած
է, առանց խնայելու իրական սեռին և
մանուկներուն:

Մուշի մէջ յայտնապէս սպաննուած
են Նազարէթ էֆ. Բէշէշեան (Մուշի ա-
մենէն աղքատիկ և անհասարակ շայն, որ
առնանապետ էր նաև Հ. Բ. Բ. Միս-
թեան տեղական մասնաժողովին): Միւր-
աիւ էֆ. Ամբիկեան և կարապետ էֆ.
Թիւթիւնեան լիակ հա — կը գրէ նա-
մակագիրը — իմ 13 տարեկան Գուրգէն
անուն զաւկիս հետ միասին մեր գէն-
քերուն ուժովը, կամ աւելի ևս հրաշ-
քով, կրակի և բոցի մէջէն ապաստելով
և 50 օր լեւերու մէջ աստ ու անդ թա-
փառելով և միայն կոտորել խոտերով կե-
րակոտելով ինքզինքնիս ուսական բա-
նակը նետեցինք:

Վովկա հասած վերջին տեղեկու-
թեան համաձայն Սասուն ապաստանած
Հայերը կը շարունակեն քաջաբար դե-
մադրել Թուրքերուն և անմիջական օգ-
նութեան կ'ապաստեն:

ՊԱՊԸ ԵՒ ՀԱՅՈՐԸ

ԳԵՐՄԱՆՆԵՐԸ ՄԵՂՍԱԿԻՑ ԹՈՒՐԿԵՐՈՒՆ

Հռովմէն Հոկտ. 13 թուականաւ կը
հետադիմ ընթացի:

«Երբ հայկական կոտորածներու լու-
րերը վատիկան հասան, Պապը հրահանգ
տուաւ Պոլսոյ իր նուիրակին Մանինեո-
Տօլլիքի գինքը տեղեկի պահել զէպե-
րուն և միջամտել Բ. Դրան մօտ Հայե-
րուն ի նպաստով Պապական նուիրակին
գրմունքները ապագային մնացին, և Պապը
վերջերս անհնապէս գրեց Մուշիանին,
բարեխօսելով տարաբաղդ Բրիտանիա-
ներուն համար Թէ և Մուշիանին պա-
տասխանել չէ հասած դեռ, բայց վատի-
կանը լաւ արդիւնք մը կը յուսայ:»

«Էջօ տը Բաթի» ի Հռովմի թղթա-
կիցը հետեւեալը կը հետագրէ իր թեր-
թին Հոկտ. 14 թուականաւ:

«Պապը վերջերս ինքնագիր նամակ
մը ուղղած է Մուշիանին, խնդրելով որ
վերջ գնէ Հայերու կոտորածներուն Այս
նամակին պատասխանը տակաւին չէ հա-
սած վատիկանի Բայց ոչ ոք հոս ար-
դիւնք մը կ'ապահովէ Պապին այս գի-
րումներն Թուրքերը Գերմանացիներէն
խորտակուած, պէտքի շարունակեն ջար-
դել Հայերը, որովհետեւ ամէն ոք գիտէ
Թէ Երեւնց հետապնդած նպատակը հայ
տարրին ամբողջական ջնջումն է: Ամէն
պարագայի մէջ սա օտոյն է որ գերման
կարգ մը թերթներուն յօդուածները ո
րոնք կը ջանան արդարացիւ թրքական
վայրագութիւնները, Հռովմի եկեղեցա-
կան բարձր դասուն մէջ շատ անհանդ
ու դիմադրող տաւառութիւն մը յառաջ
բերած են Պապը զայրոյթ զգացել է այդ
հրատարակութիւններէն և կ'ըսուի
Թէ ուժգնօրէն արտայայտել է իր դա-
ցումը հայկական ջարդերուն մէջ Թուր-
քերոյ հետ Գերմանիոյ ունեցած սկիներե
մեղակցութեան մասին:»

Ահ, եթէ զայրոյթները, ցատումները,
զգուշացումները, մարդասիրական զգացում-
ներու ուժգին արտայայտութիւնները
կարենային ու է գրական արդիւնք մը
օւնենան, շատոց Հայութիւնը աղաւա-
տած կ'ըլլար... Ալ մենք յափառացած
ենք պաղատական սիրոյ այս տեսակ
ցոյցներով և ապացոյցներով, Դժբախտու-
թիւնը մեզ անդի կերպով դրապաշտ
ըրած է... (Մ. Խ.)

Հ. Ե. Բ. ԸՆԿԵՐԱԿՈՒԹԻՒՆ (Գանձիք)
Ծառաշինկայ կերակի առաւօտ ժամը
10-45ին ընկերակցութեան ժողովար-
բային մէջ «Մամուլի Աշխարհէն» լու-
րեր պիտի տրուին:

ՀԻՄՆԱԴԱՍՏ

ԱԶԳ. ՇԱՀԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ

Բարիդէն մեղի կը հաղորդուի հե-
տեւեալ զեկոյցը, որ կը փութանք հրա-
տարակել նախորդ ցանկին մէջ սպրդած
սխալը ճշդելու համար:

«Հայ տարադրեալներու և զաղթա-
կաններու օգնութեան ստիպողական
գործին յատկացուելու նպատակաւ,
յետագայ նոր վճարումները կողմն Աղգ.
Հիմնադրամի ընդէ, հանգանակութեան
ձեռնարկին:

Տեղադր. Ա. Էդեսեան, Ա. Մարկոս-
եան, Տիգրան խան Բէշէշեան, Տիգ. Նո-
յմի Գալիամանեան 10,000ական ֆրանք:
Վեմ. Պողոս Նուպար փաշա 5000 ֆր.
նուիրած է մասնաւորապէս Բօր-Սարի
5000 կրիլիցի գաղթականներուն պէտ-
քերուն գործածուելու համար:

Ն. Վանուկիւնը Աղգ. Հիմնադրամի
հաշուոյն հետեւեալ նուիրատուութիւն-
ները ևս ընդունած է:

Նիւ-Եօքեի և Գալիֆօրնիոյ հանգա-
նակութեանց հաշուոյն 15000 ֆր., Հա-
րարի հանգանակիչ մասնախումբին 80
անգլ. օսկի, Տիգր-Տալայի Հանգանակիչ
Մասնախումբին 589 ֆր.:

Ցաւ ի սրտ կ'իմանանք Թէ Տիկ.
Նուպար փաշա տակաւին հիւանդ է և
իր վիճակը կը շարունակէ մասնաւոր
թիւն պատճառով: Այդ պատճառաւ Վեմ.
Պողոս Նուպար փաշա, որ Հօմ և Լոն-
տոն պիտի երթար, հարկադրուած է յե-
տադիմ իր ուղևորութիւնը:

Նիւսիսային (Կիւրա) կը գրեն մեղ.
«Այստեղի Պատանեաց Ընկերութիւնը
հանգանակութեան մը ձեռնարկած է ի
նպատակ Բօր-Սարիի նորարաց
գաղութ-
ներուն, որոնց մտադրած է նուէրներ
դրելը զաղկացած գերեզմէ, թուրքի,
մանրեմ, գրիլի, կոմէ, գրիմալայի և ինչ:
Սոյն նպատակին համար գրեւեցաւ նաև
Լաւանաք և Լիմասոլ: Կը յուսացուի բա-
ւական արդիւնք մը յառաջ բերել:

«Դարձեալ Բօր-Սարիի գաղթական-
ներուն համար անցեալ շաբաթ 200 կը-
տոր հաշուում գրկուելէ զատ, հայ օր-
կիներու կողմէ նորէն հաշուում կը հա-
ւաքուի:

«Հոս նոր կոնգրէս մը ստացուած է
վեր. Կաթողիկոսէն որ անմիջական օգ-
նութիւն կը խնդրէ: Այս պատճառաւ
վաղը կրնաիլ որ եկեղեցիներ տէր հայրը
ժամուցում պիտի ընէ և կէս օրէն վերջ
ժամը 3ին բոլոր հայ աղգայինը, այս ու
կին, ընթերցատուն պիտի հաւաքուին
խորհրդակցելու համար:»

Ս. Աւագման շայրը երեքշաբթի օր
ներկայ եղած է Գահիրէ Օրբիայի մէջ
Սըր Հէնրի Մաք-Մանրի նախագահու-
թեամբ և նպատակ Անգլիոյի վիթաւոր-
ներուն գումարուն մէջ հաւաքութիւն,
որուն մէջ բանախօսած են, բացի Նա-
խագահէն, Զօր. Սըր Ջօն Մաքսուէլ,
Գահիրէի կառավարիչ Զիւլֆիքեար փա-
շա, Գնդապետ Թօմսըն (ներկայացուցիչ
Անգլ. կարմիր-նային) և ուրիշներ: Ս.
Աւագմանը Հայրը, միւս աղագ հոգեւոր
պետերուն նման, մասնաւոր հրաւեր
ստացած էր սոյն հաւաքութիւն համար:

«Առեւտրի դիւլգագներու» զօր
Տիգր Մ. Տամատեանի դատակարգու-
թեամբ կը հրատարակենք: «Արեւ» մէջ,
մեր յայտը թիւով վերջ կը գտնէ: Բազ-
մաթիւ ընթերցողներու փափաքին զո-
հանքում տուած պիտի ըլլանք յայտնե-
լով թէ սոյն յօդուածաշարը մօտերս
լոյս պիտի տեսնէ առանձին զբօսիչի ձե-
ւով, և ճոխացած ըստմաթիւ պատկեր-
ներով ու քարտէսներով: Վաճառման ար-
դիւնքը պիտի յատկացուի ամբողջովին
Երեւնց Բօր-Սարիի նորո զաղթականնե-
րուն:

Այս առթիւ, կ'իմանանք նաև թէ
մօտ օրէն պիտի հրատարակուի Պ. Յա-
րէթ Մ. Իսկէնտէրեանի կողմէ (անհա-
տես մը) «Մուշիոյ ապաստանութիւնը»
անունով ուրիշ զբօսիչ մը:

Հայկական անկարտէս

Լոնտոն, 25.—Թուրքերը Ոստանի և
Արտամէտի մէջ զինուոր կը կեդրոնացը-
նեն: Հայաստանի մէջ իրենց յարձակո-
ղականը տկարացած է, մեծ թուով զին-
ուորներ Պոլիս շրջուած ըլլալուն հա-
մար:

Լոնտոն, 27.—Ռուս պաշտօն. զե-
կոյց մը կ'ըսէ թէ՝ Թուրքերը մշուշէն
օգտուելով Արտամէտի զետը անցած, չորս
յարձակումներ գործած, տակաւին ետ մըլ-
ուած են:

Լոնտոն, 27.—Ռուսը Մանամիթի?
հարաւադրման 28 քիլոմէթր հեռու Թուր-
քերը նոր պարտութեան մը մատնած և
այդ շրջանի լեռներուն մէջ բազմաթիւ
կիրճեր գրաւած են:

Սերպիական անկարտէս

ՏԵՏԼԱՍԱՅԻ ՌԻՄԱԿՈՒՄԵՐ

Լոնտոն, 25.— Պուրկար վարչա-
պետ Պ. Ռատտըլովը կ'ընդունի թէ Տե-
տաղաւեի և Բօրթօպօպի Դաշնակիցնե-
րուն կողմէ ամբողջութեամբ խիստ կարե-
ւոր կորուստներ պատճառած է: 8-10 դրա-
հաւորներ ունեցած Թեան մասնակցած
են: Աթէնքէն կ'իմացնեն թէ Տետաղաւեի
բոլորովին կործանուած է և թէ հաղարի
չափ Պուրկար զինուորներ սպաննուած են:

Լոնտոն, 25.— Դաշնակից նաւերը
Տետաղաւեի ամբողջութեամբ վերական-
րդագրելու մէջ մասին մէջ հրեւե ծագե-
ցաւ:

ԴԱՇՆԱԿԻՑՆԵՐԸ ՍԵՐՊԻՈՅ ՄԵՂ

Լոնտոն, 25.— «Թան» կ'իմացնէ թէ
Դաշնակիցները որոշած են խիստ մեծ
ուժեր ուղարկել Սերպիա:

Լոնտոն, 26.— Զինուորով լեցուն
6 շոգիկառքեր կրնաիլ օրը Սերպիկէն
Կէլիէլի և շոգիկառք մըն ալ Տօյրան
մեկնեցան:

Լոնտոն, 26.— Սերպիայէն այսօր
կ'իմացնեն թէ Թրանսպիլե Գուրկար-
ները Սերպ սահմանագիծէն դուրս վա-
նեցին:

Լոնտոն, 27.— (Երեւի. ժողով.) Պ.
Թրանի իմացուց թէ Անգլիայից չիմա
անբոյժեղական սահմանագիծին վրայ
Թրանսպիլե միանալու վրայ են: Պ.
Լոյսը ձօնէ իմաց տուաւ թէ Պ. Ան-
գլիոյ կառավարիչը պաշտօնաւ ըլլալ
լով՝ յառաջիկայ երեքշաբթի օր իր յայ-
տարարութիւնը պիտի ընէ:

Լոնտոն, 27.— Նախարար Լորտ
Լէնիմանը կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը
պիտի ջանայ քրիստոնական կարեւոր
ուժեր գործածել կեդրոնական կառավա-
րութեանց Պուրկարի մէջ կառավարիչը
չարժեւորներ խափանելու համար, սա-
կայն գործունէութեան ամենէն նպատա-
կաւարմար մէթոդը պիտի որոշուի յետ
նորոտոյն ու խնամախօսութեան:

Աթէնք, 28.— Իտալիա պիտի մաս-
նակի Պալքանեան գործողութիւննե-
րուն:

Աթէնք, 28.— Սերպոպուլիար ճա-
կատին վրայ նոր օդանաւ ուժեր հա-
սան:

Լոնտոն, 25.— Գերմանացիներու
կրած կորուստներուն պատճառաւ իրենց
յարձակումները Բօթաթիւլաձի կողմէ առ-
կարացած են և յարձակողական ձեւով
պաշտպանողական վրայ կը մնան: Կըս-
ուի թէ Աւստրիացիք ևս յարձակողակա-
նը ձեռնով կ'ապաստեն Սերպ եւ Պուրկար
ճակատամարտին վախճանին:

Լոնտոն, 26.— Կորսը Իսկիւրի մէջ
կը շարունակուի Սիրիլ իշխանը քաղաք
մտաւ:

Լոնտոն, 28.— Աթէնքէն կ'իմաց-
նեն թէ Իսկիւրի գոտուող Սերպերը Իր-
մէթի մօտ լեռները քաղաւած են:

Լոնտոն, 27.— Բարիդէն կ'իմա-
ցնեն թէ Թրանսպիլե Զէրթիւնը գրա-
ւած են: Այս մէջոցի մեծ ճակատամարտ
մը կը մղուի Բէթթիլիւի և Գումանօ-
վոյի միջև: Պուրկարները Լիլիայ քաղ-
ուեցան:

ՌՈՒՄԻՈՅ ՕՐԵՆՈՒԹԻՒՆԸ

Բարիք, 27.— Կը հաստատուի թէ
Թուրքա վերջնականապէս որոշած է Սեր-

պիոյ օգնել ոչ թէ միայն ծովային գոր-
ծողութիւններով, այլ օդանաւ զօր-
ուարդելով հոն: Բայց լուրերն կը
պահուի այդ ուժին Պուրկարները հասնե-
լու պաշտպանական ճակատէ մասին: Եթէ
այս լուրը հաստատուէր, կայսրութիւնը
մեծապէս պիտի բարւոքէր, որովհետեւ
Զօր. Մաքէնալէի բանակին Սօֆիա տա-
նով կ'իրճը մտնելը խիստ առաջնապաի
կացութեան մը պիտի մատնէր զայն և
Գերմանացիները պիտի ստիպէր արեւ-
մանան և առաւ. ճակատէն նոր զօրքեր
քաշել իր հաղորդակցութիւնները ապա-
հովելու համար:

ՅՈՒՆԱՍՏԵՆ

Աթէնք, 23.— Բոնաթանթին Թա-
ղաւորին Սերպիկ ընկելը այցելութիւնը
սահմանութիւն կը պատճառէ դաշինքին և
Երեւն նախարարական տաղնային մը
յանդի:

ՌՈՒՄԻՈՅ ՄԵՂ

Ամօթերտամ, 27.— Պուրկարի մէջ
տեղի ունեցած յոյսի մը միջոցին՝ ցու-
ցարները Թուրանիոյ անմիջական զօ-
րաւոր զանազաններ, ինչպէս նաև ա-
րագ գործողութիւն մը՝ Գերմանացիներ,
Պուրկարներ և Հոնգարացիներու միա-
ցումը արդիւնքում համար: Յիլիքսը և
Թաքէ Եօնիսեան նախկին նախարար-
ները ցնցող բանախօսութիւններու մէջ
յայտարարեցին թէ կառավարութիւնը
պիտի տապալեն:

Արեւելեան անկարտէս

Բեթթիլիարտ, 27.— (Պաշտ.) Թը-
նաւոյն յարձակումները ճակատին բազ-
մաթիւ կէտերուն վրայ ետ մղուեցան,
մասնաւորապէս Զարթօրթիքի հիւսիս-
արեւելակողմը, ուր 200էն աւելի զերի-
ներ բռնեցին: Սթիլի ձախ եղբորին
վրայ Պոզնիսքի լճին արեւմտեան կող-
մը բազմաթիւ գերիներու տիրացանք:

Արեւմտեան անկարտէս

Բարիք, 28 (Աթէնք Հեռ.)—Զրախա-
ցիք՝ Արաւելի Լիլ տանող ճամբուն եւ
զերքին վրայ, Նէօփիլ-Սէն-Վասիլի հա-
րաւարեւելեան կողմը կարգ մը զօրաւոր
ականներ պաշտպանելու վերջը, որոնք
Գերման խրամները և ցանցերը տակնու-
վրայ ըրին, իսկոյն յառաջամասերը գրա-
ւելով՝ հոն հաստատուեցան, և հակառակ
ուժին ամբողջութեան մը և բազմա-
թիւ հակադարձակումներու, պահեցին ի-
րենց գերքերը: Գերմանացիք Բէշաի ա-
րեւել. կողմը, Բրօնի մէջ, Մաքէրի
աղաւորին գիծէ վրայ յարձակումներ փոր-
ձեր ըրին, հեղձուցիլ կողմի մեծաքանակ
գործածութեամբ, բայց Թրանսպիլե կա-
րողացուն ինքնինքնիս պաշտպանել թը-
նամի խրամներէ եկած հեղձուցիչ ամ-
պերուն գէմ, ու հետեւակողմերը և հիւս-
տանի կրակէ ցանցով մը խիստ կա-
սեցուցին յարձակողները, որոնք ամէն
կողմէ ետ մղուեցան:

ԱՆԿԻՍԱԿԱՆ ԿԱՐԴԻՐ ԽԱՐԸ

Լոնտոն, 25.— Ժողովուրդին ուղ-
ղուած շրջաբառով մը թաղաւորը իր
նպատակները կը յայտնէ ապա կայս-
րութեան մը պաշտպանութեան աշակ-
ցիւր նպատակաւ իր հպատակներուն
ինքնաբեր պատասխանին համար, Բայց
կորսը վերջնապէս մօտ չըլլալով՝ Թա-
ղաւորը կոչ կ'ընէ ամէն դասակարգի
մարդը օրպէսզն այսքան ծանր պահու-
մը մէջ ինքնապաշտ ներկայանան կուռ-
ւո համար արտասովոր կենտրոն վիճաւ
և միջոցաւ օրէնքները կոխողով
թշնամի մը դէմ:

ՎԵՐՁԻՆ ԺԱՄ

Սերպիական անկարտէս

Աթէնք, 29.— Սերպիկէն լուր կուսան
թէ Թրանսպիլե գործող վիկիսի (Բեթթիլ-
ի) ցաւումին յետոյ, նոր յաղորդութեան
ունեցած են եւ իսկիւրի վրայ կը բալեն: Հ.

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐ ՍԵՐՊԻՈՅ ՄԵՂ
Լոնտոն, 28.— (Երեւի, ժողով.) Պ.
Թրանի յայտարարեց թէ Տեղակալ Զօր. Սըր
Պրանս Մանր Սերպիոյ բրիտանական զին-
ուորներուն կը հրամայէ եւ թէ հրամանք
ստացած է մեր Թրանսպիլե զանակիցներուն
հետ համագործակցելու:

Պուրկար, 28.— Երեւի տեսու. ռուս
ճաւառորը դարձեալ վառանք եւ Պուրկա-
րը 7 ժամու չափ ուղղակոց կարեւոր
վնասներ պատճառեցին:

Աթէնք, 28.— Պուրկար կիսապատեմա-
կան մատուր կ'ըսէ թէ՝ Թրանս. եւ Անգլ.
զինուորներու միակեղծիկ մեջ Երեւիայո-
րիւն խնդրոյ առարկայ եղած է Թուրք եւ
Պուրկար դիմադրութեան ու Պ. Զալիսի
միջեւ, որուն վարմունքը կ'եղի թէ Սօ-
ֆիայի կառավարութեան հանդի չէ:

Բարիք, 28.— Յունաստանի դեսպա-
նը Թրանսպիլե արագիւր գործող ճակատա-
րին հաւաստեց թէ Գոյն կառավարութիւնը
ն է և թեմական դիմադրութեան յոյն
Թրանսպիլեական ուժերուն դէմ, հակա-
ռակ գերման մամուլին սարածած լուրե-
րուն:

Արեւելեան անկարտէս

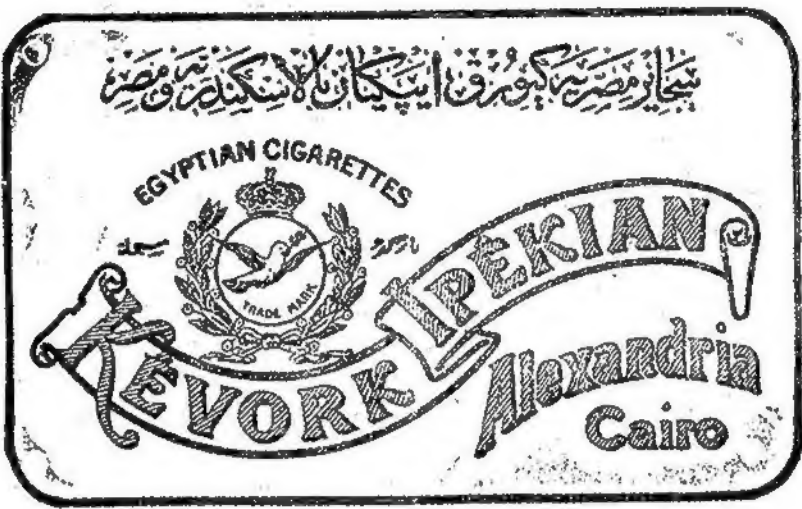
Բեթթիլիարտ, 28.— (Պաշտ.) Թընա-
ւոյն յարձակողական բազմաթիւ կէտերու
վրայ եւ միջոցին եւ գերիներ բռնեցին: Օ-
լիպիսի հարաւարեւել. կողմը գիւղի մը եւ
թեմական խրամներու սիրացան: Սերպիայի
եւ Տիլիսիոյի զեպիստանութեան մօտ՝ թեմա-
մին դէպ ի Երաթոքէն մեկնեցին:

Արեւմտեան անկարտէս

Լոնտոն, 28.— Պ. Լոյս Զօրն Սերպի.
ժողովին մեջ յայտարարեց թէ՝ ռուսաւ հա-
տարեան մը մասին ոչ մի կանակցութիւն
սկսուած կամ սկսուելու վրայ է Լոնտոնի
եւ Պերիլի միջեւ: Պ. Լոյս Զօրն աւելցուց
թէ Պ. Ասիլիի կիսիկ մեջ արտասանած
խօսքը իրենց ուր կը պահեն միջ: (Մա-
յիս): Զեմ կրնար հաստատուիլ բանակա-
րիւններու մասին մամուլ, բայց մեր Լա-
նակիցներուն հետ համապատասխան մը պա-
րագային:

Բարիք, 28.— Դանիքը հրաժարե-
ցաւ: Կրտսի թէ նոր դանիքը, որպէս նոր
ճակատաւ, պիտի պատուանի Պ. Պ. Զը-
րէյսի, Միկի, Բօսպ, Բեկիլի եւ Կ

ԳԵՈՐԳ ԻՓԵԿԵԱՆ

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ ԱՄԷՆ ՏԵՂ

ԱՆԴՐԵԱՍ ՄԿՐԵԱՆ

ՆԵՐՍԻՍ-ՆԵՐՍԻՍ

Բն. Սեպտեմբեր, 1 (Յունաց Ալեքս. արքայից
կարգադրման համար)
18 տարեկ է վեր Ալեքսանդրիայի
հաստատուած եմ. Ներկի, զարդա-
նկարի, նշանատախտակի (թաղելի),
իւղանկար պատկերներու և լուս-
անկարակապի ֆոններու վերաբեր-
եալ կատարած աշխատութիւններ-
ուն զոչ թողուցած եմ Ներսիսի
յարձարողներու Գիներու միջոց Ա-
րաքներէն սուղ, իսկ եւրոպացի
արհեստակիցներէն աժան էն:

ՏՈՐԻ ՂԱԶԱՐՈՍ ԱՐԹԻՆԵԱՆ

ՎԱՍԵՏԱՆ ԱՍԱՄՆԱՐՈՅԻ

ՄԱՌԻԻ, ՇԱՐԱ ՓԵՏԻ ԻՆ ՆԱԶԵՏԵ ԹԻԻ 10, ԳԱԶԻՐԻ
ԹԵՂԵՏԵ, ԹԻԻ 85-87

Հիւանդներ կ'ընդունի առա-
ւօտեան ժամը 8էն մինչև իրիկուն
ժամը 7ը:

Ականանքը կը մարէ ու կը բա-
շէ առանց ցաւի: Ականներու հա-
մար ոսկիէ, քառուղե կամ Ամերիկ-
եան վերջին գիւտ եղող ուրիշ առ-
եալ նիւթերէ քուրծն կը շինէ առ-
անց զոպանակի կամ քիմքի վրայ
բան մը գնելու:

Բոլոր դործերը մաքուր եւ
խղիւ մտք կը կատարուին:

Մարդ կեանքին մէջ անգամ
մը ծախսելով կ'ազատի ահաւանքու
անտանելի ցաւերէն եւ հիւանդիս
կ'ապրի:

Գիները խիստ չափաւոր են: Մաս-
նաւոր ահաւայի գեղեր ալ կը դր-
ուին:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԵՆԻՐՏՐԱԿԱՆՈՒԹԱՆ

ԱՐԻԵԱՆ-ՓԱՓԱՋԵԱՆ

ԳԱԶԻՐԻ

Օրերայի հրապարակ, Կալուած Զօկեպի

Թիւիճօն 23.56

Կ'ստանան զետեղումներ ելեքարա-
կան լոյսի և օդային կազմի Մեծաքանակ
և փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ
լոյս արտադրող առարկաներու:
Խնամակալ աշխատութիւն, խիստ
չափաւոր գին:

ԲԱՍՏՐԵ ՆԱԼԹԵՐ

(PASTILLES NALTHER)

ՀԱՐԱՄԱՆ ԳԵՂԱԶԱՏԻԿ

Հացի չափ կարեւոր ամէն անգի համար
Գնդութիւն ունի թէ փորձարու-
թիւն, ստանդարտ տկարութիւն թէ ան-
մարտողութիւն, ջերմէ կը տառապի թէ
անըտուութիւն, հարբուի ունի թէ
յօղաջու:

Գործածէ՝ եւ պիտի օգտուի անպարմա:
Դարման է՝ Տէ տեսակ հիւանդու-
թիւններու, որոնք մանրամասնութեամբ
են յայտադրին մէջ, որ կը գտնուի իւ-
րաքանակը առիճի հետ:

Գինն են ծառ աժան Ե.Ղ.
Տփիկը (որ կը պարունակէ 67 հատ) 10
Տուփը (որ կը պարունակէ 3 տփիկ) 20
Թղթատարով առաքման համար պէտք
է միասին դրիկ նաեւ կրկու դր:

Ամերիկական այս գեղանաւիկը պատ-
րաստուած է յայտնի բոլորեալ եւ ար-
մատներու հիւթէն եւ օդաւորութիւնը
հաստատուած է բժշկական կանաւներէ:

Անհնաւէն փորձելէ եւ օգտուելէ
վերջ միայն ստանանաժողով եղիպտոսի
բնդհանուր ներկայացուցչութիւնը՝ ԳԱ-
ՐԱՎԱՇԱՆ ԹԱՂԱՍԱ, որուն կարելի է
գինիլ, փոքր թէ մեծաքանակի համար,
անձամբ կամ քարք փոխադրով հետեւեալ
հասցէին:

82, Rue Guinet Charkas (Boulac)
c/o Ecole Arménienne
B. P. 1079 Le Caire (Egypte)

ՇՐԱՅՆԻ

ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Stein's Oriental Stores Limited

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ՀԱԳՈՒՍՆԵՐ

ԿԱՆԱՆՑ՝ ԵՒ ՓՈՐԻԿ ԱՂԶԱՆՑ
ՇՐԱՅՆԵՐԵՐ, ՊԼՈՒՆԵՐ
ԵՒ ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ

Գլխարկներ, գլխանցներ, զարկներ, հոսեղներ, ձեռնացներ,
կաշայ առարկաներ, կօթիկներ, ներմակեղներ, նամբուր-
քանց պիտոյներ եւ անիլներ առաւ մքեր:

Գիները յոյժ չափաւոր եւ անկրկնի:

ՄԵՐ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ԾԽԽՈՏԻ
եւ Եգիպտական սիկարէներու

ԿԱՍՍԱՐԱԿԱՆ ԵՂԱՐԲ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ԱՂԵՐՄԱՆԻՐԱ

Համբաւուած են իր Ապուրիկմա (Ասոյ) Ծխախոտներ եւ Սիկարէները

ԳԱՆՏՑՈՐԿԱՆ
Banque d'Orient

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Իրամազուլի՝ ամբողջապէս վճարուած

Ֆր. 25,000,000

Կեդրոնական ԲՅՈՒՆ

Մասնաճիւղեր՝ Ալեքսանդրիա, Գա-
հիթ, Սեյունի-Բաճիթ, Գործակալութիւն
Ներ՝ Միտիլէ, Մանասթըր, Սեբէղ եւ
Հակազիկ, Փոխ-Գործակալութիւններ՝ Գեր-
կան, Մադիթ եւ Սոմա:

ԳԱՆԲ ԵՐՐԻԱՆ կը կատարէ սեղա-
նաւորական ամէն տեսակ գործողու-
թիւններ:

ԳԱՆԲ ԵՐՐԻԱՆ կ'ընդունի դրամա-
կան աւանդներ, հետեւեալ առկոններով.

Հարկերին 3 Ի տես վճարելի
» 3,50 9 ամիսէն »
» 4 1 տարիէն »
» 5 5 տարիէն եւ աւելի վճ.

Նոյնպէս՝ խնայողութիւնը թափա-
րելու համար հաստատուած է Փոքր Խնայ-
ողութեան յատուկ ճիւղ մը որ կ'ընդունի
Ե. Ղ. 20էն Ե. Ղ. 25,000 տարեկան
բիւրին 1 տոկոսով:

ԲՅՈՅՈՂԱԿԱՆ
ՏՊԱՐԱՆ

Շաբաթ Եւրո Տարաք Բիւ 16

Սեփականութիւն՝ Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

Կ'ստանան ամէն տեսակ օպարացական
գործերու պատրաստութիւնը, Գիթ, Տեքաի,
Հաշուեցուցակ, Նաւակազուլի, Այցե-
տուն եւլն, չափաւոր գիններով:

Յանձնարարութիւն կը կատարուի խը-
մաւով:

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՃԱՄԵԱՆ

ՔԱՐԻԻՂԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՄԵՐԱՐԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՐՄԱՐԱՆԱԿ

Աղեւանդիւ, Սեֆ Միտիլէ փողոց Բիւ 40
(Արթուրի միկիթի դէմը)

Թիւիճօն Բիւ 88-85

Այս վաճառատունը կը հայտնի
Բէ Աղեւանդիւ եւ Բէ Միտիլէ մէջ
ՄԱՆՔԱՇԵՐ Կարգաւոր առաւական եւ
ամերիկեան բեթթը, չափաւոր գիններով
Ապրանքները օրը օրին կը յանձ-
նուին ամենայն կանոնաւորութեամբ:
ԴԻՄԵՏԻԲ ԵՒ ԴՈՆ ՊԵՏԻ ՄԵԱՐ:

ԴԵՂԱՐԱՆ ԱՆՊԻՈՆ

Թիւիճօն փառա Բիւ 29 Աղեւանդիւ

Անգլ. պահակաւորի մօտ

Թիւիճօն 24-85

Դեղադր՝ Ս. ՊՈՂՈՍԵԱՆ կը ծա-
նոցանէ յարգոյ հայ հասարակութեան,
բացումը իր նորահաստատ ԱՂԻՈՆ ԴԵ-
ՂԱՐԱՆին, թարմ գեղերու ճոխ մթեր-
քով մը: Դեղերը կը պատրաստուին առ-
մենամեծ խնամքով և բոլոր կարելի յա-
ժան, իսկ վկայաւ աղքատաց դեղերը
առանց չառու:

ԱՂԻՈՆ ԴԵՂԱՐԱՆը ունի ամէն ծա-
մանակ տրամադրելի մանազէտ բժշկ-
ներ ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար:
ԱՂԻՈՆ ԴԵՂԱՐԱՆը յանախեղ փո-
խանակ օտարներուն, եւ զոն պիտի մնա:

ԴԵՐՁԱՊՈՒՀԻ

ԱՂԱՆԻ ՄԱՐԿԱՐԱՆ

Պապ-Սիւրա, Սուր-Էլ-Խամիւ, Բիւ 159

Կը կարէ խիստ մաքուր և վերջին նո-
րանեւութեամբ: Նաեւ կը դասախօսէ Եւ-
րոպական կանոնով, գիները դեւրամա-
շիւք են:

Ա. Ն. ՕՏԱՊԱՆԵԱՆ
ԵՒ ԵՆԿ:

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Հաստատուած 1902

Դանիթ, Սթէք Կեփեթ

Կը վաճառուին ամէն տեսակ
կերպասեղէն, բրդեղէն, բամպակե-
ղէն, սպածոյ, պաթիս, գէճի,
մասաթուլմ եւ մանաւանդ դեղակ-
ներու պիտոյներ, մեծաքանակ եւ
փոքրաքանակ:

Ներածմունք ուղղակի Եւրոպա-
յէն: Ապրանքներու տոկոսութեան
եւ գիներու չափաւորութեան մա-
սին արդէն իսկ համբաւ ստացած
այս վաճառատունը կ'արժէ անդամ
մը այցելել:

առիթմն օգտուեցէք

ՊԱՆԹՈ ՏԻ ՌՕՄԱ
Banco di Roma

Հաստատուած 1880ին

Իրամազուլի, 200,000,000 ֆրանք ամբողջապէս վճարեալ

ԸՆԴՀ. ԿԵՐՈՆԱՏԵՂԻ — ՀՈՈՍ

Կեդրոնական: — Բարի, ձեռնով, Նաբոլի, Թուրին, Ֆիորենցա, Ալեքսան-
դրի, Կ. Պոլս, Պարիզ, Դանիթ, Մալթա, Աֆրիկեան Տրիպոլիս

ՄԱՐԱՅԻՐԻԿ

Այլա Այլաճ Լաիլալի Արեցո Ալեքսան Պէդազի Պրայիան Սոմիթ Բաթի Գանիթ Գանիթ Լուսի Գործիք Բարիլիս Էթա	Տարա Սալ Ձեռն Տաւան Տրապիսի Տրապիսի Լուրա Մոստովի Մոստովի Օրպիլի Օրպիլի Բալեթիլի	Բիւրոյ Սիւնա Սուպիա Քարալիսի Թիւր Քորթ Անուիլի Վեյլի Վիպիլի Վիպիլի
---	--	--

ՊԱՆԹՈ ՏԻ ՌՕՄԱ կ'ընդունի ամէն տեսակ սեղանաւորական գործողութիւններով, այսինքն արժե-
քըներու վրայ աւան, եւրոպայի եւ եգիպտոսի կարեւոր քաղաքներուն իրա փոխար, չէր եւ վեթը
ար քրէտի, հեռագրա վճարման, եգիպտոսի եւ Նաբոլիի վրայ պարտաւորութիւններու զանգում,
Կորնիներու եւ փոխակաւանութիւն: Չառուած պարգեւներու զանգում, եւրոպայի եւ եգիպտոսի մէջ
պարտի հրամաններու գործողութիւն, Արժեքներու պահպանութիւն, Ապրանքներու պահպանում եւ
ավանի գործողութիւն:

ՊԱՆԹՈ ՏԻ ՌՕՄԱ կ'ընդունի դրամական աւանդներ, ուղղուած ատեն կամ քորթ պայմանաւ-
մով վճարելի:

ՊԱՆԹՈ ՏԻ ՌՕՄԱ օտարականներու համար յատուկ մասնաճիւղ մը բացած է Մոնթեթիլի
համարաւոր շէնքի մէջ, ուր ամէն տեսակ սեղանաւորական գործողութիւններ կ'ընծայուին յանախեղ-
բարեւ:

ԵՆԿԱՐԱՆԱՆ ՍԵՏՈՒԿ

ՄԵՐԱՐԱՆԱԿ ԵՒ ԵՆԿ: Գ ԵՐԱՆԱԿ ԳԵՂԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ

29 Հոկտեմբեր 1915

ԿԱՐԳԱԿ	Բացում	Փակում
Նոյ.	17 5)8	17 1)16
Յունիս	18	18 1)32
Մարտ	18 3)8	18 13)32
Նոյ.(1916)	17 19)32	17 9)16

ԿԱՐԳԱԿԻ ՀՈՒՆՏ
(3 ամիս) 104 10)40 104 10)40
(2 ամիս) 106 106

ԱՐԺԻՐՈՒԹ	Դրեթի Ժամիկ 1886	Ֆր. 288.—
	» » 1903	» 236.—
	» » 1911	» 244.—
Բաւակի Երկարաւի	» 129.—	
Բաւակի	» 91.—	